

Raadsvergadering d.d. 30 januari 2020

Voorstelnummer 4-2020

Agendanummer 8

Zaaknummer D-ADV - 1905254

Aan
de Raad.

Voorstel:

1. Kennisnemen van de evaluatie 2019 en het concept handhavingsplan openbare ruimte 2020;
2. Een positieve zienswijze te geven op het concept-handhavingsplan 2020, waarna het college het zal vaststellen.

Samenvatting:

Op 5 februari 2019 is het uitvoeringsplan handhaving openbare ruimte 2019 vastgesteld in het college. Op 15 maart 2019 is de kadernota handhaving openbare ruimte 2019-2022 vastgesteld in de Raad. Beide documenten zijn een onderdeel van het handhavingsprogramma openbare ruimte. Ieder jaar wordt een uitvoeringsplan opgesteld en het uitvoeringsplan over 2019 wordt geëvalueerd. De evaluatie over 2019 (9 maanden rapportage handhaving) is middels een raadsinformatiebrief bij de ingekomen stukken van 5 november 2019 ter kennis gebracht en treft bij de stukken. Daarnaast wordt het (concept) uitvoeringsplan voor 2020 gepresenteerd.

Financiële consequenties en dekkingsmiddelen:

De kosten zijn opgenomen in de programmabegroting. Zie ook het Raadsvoorstel van 14 maart 2019.

Gevolgde Procedure:

Op 13 december 2018 heeft een consultatie plaatsgevonden in het Raadsplein. Tijdens de bespreking is onder meer opgemerkt dat het in de kadernota ontbreekt aan een goede nulmeting met gegevens over de handhaving in het afgelopen jaar. In de rapportage over 2019 zijn inmiddels indicatoren en resultaten verzameld en weergegeven mbt de inzet van handhaving. Deze resultaten staan aan de basis voor het uitvoeringsplan 2020. Alvorens dit uitvoeringsplan wordt vastgesteld in het college, wordt de Raad gevraagd om te reflecteren op de evaluatie over 2019, het concept uitvoeringsplan 2020 en de daarin voorgestelde prioriteiten. De uitkomsten hiervan worden meegenomen bij de definitieve vaststelling ervan.

Communicatieaspecten / burgerparticipatie / publicatievereisten:

Het uitvoeringsprogramma is mede tot stand gekomen op basis van input van bewoners (o.a. meldingen) en ondernemers.

Relatie met kerntakendiscussie

Handhaving staat niet op zichzelf, maar levert een onmisbare bijdrage aan de ontwikkeling van de gemeente. De handhavingsvisie is daarbij een uitwerking van de missie (ondernemend en betrokken) en kernwaarden (verbinden, leiderschap, wendbaar en vertrouwen) van de gemeente Edam-Volendam. Er is een relatie tussen de vier

kernwaarden van de gemeente en de visie op handhaving: de handhavingsvisie is een directe vertaling van de kernwaarden. De gemeente Edam-Volendam:

- *Is verbindend*. Er wordt geïnvesteerd in samenwerking en participatie: burgers worden betrokken bij het bepalen van handhavingsprioriteiten.
- *Toont leiderschap*. Waar nodig, wordt stevig opgetreden tegen inwoners en ondernemers. De balans tussen repressie en preventie is een uitgangspunt.
- *Is Wendbaar*: In een complexe samenleving kunnen eerder vastgestelde beleidsdoelen- en handhavingsprioriteiten plotseling aan betekenis verliezen: flexibiliteit is de norm.
- *Wekt Vertrouwen*: Communicatie over handhaving is duidelijk en transparant. Burgers weten waar ze aan toe zijn. De gemeente houdt zich aan eerder gemaakte afspraken.

De visie op handhaving kan als volgt worden verwoord:

‘Het realiseren van een leefbare en veilige samenleving vraagt om vertrouwen en het aangaan van verbindingen’. Dit ligt in eerste plaats bij de gemeenschap zelf. Preventief beleid en handelen vormt daarom ook te allen tijde het uitgangspunt. Echter daar waar onze normen en waarden met voeten worden getreden, wordt daadkrachtig gehandhaafd om de bestaande kaders kracht bij te zetten. Preventie en repressie gaan in onze brede benadering van het veiligheidsdomein hand in hand’.

Uit deze omschrijving kunnen de volgende algemene uitgangspunten worden gedestilleerd:

- ✓ Participatie en samenwerking als basis
- ✓ Balans tussen preventie en repressie
- ✓ Daadkrachtige aanpak
- ✓ Transparantie

Toetsing van het voorstel aan wettelijke kaders met analyse van de juridische risico's:
n.v.t.

Eventuele alternatieven en keuzebepaling:

De kadernota (en het (concept) uitvoeringsplan 2020) bevatten richtinggevende uitspraken over de bestuurlijke prioriteiten en de gewenste maatregelen voor de komende jaren. Wanneer deze beleidsstukken niet worden vastgesteld, ontbreekt het voor de (ambtelijke) uitvoering aan duidelijkheid voor de handhavingsinzet.

Wanneer er geen (extra) financiële middelen ter beschikking worden gesteld, kunnen sommige onderdelen van het uitvoeringsplan 2020 niet worden uitgevoerd.

Tijdpad van realisatie:

Het (concept) uitvoeringsplan ziet op de inzet voor 2020.

Evaluatie van voorstel na vooraf vast te stellen periode:

De kadernota wordt in 2022 (na 4 jaar) geëvalueerd. Het op te stellen uitvoeringsplan wordt jaarlijks opnieuw opgesteld en geëvalueerd zodat de gemeente voldoende flexibiliteit heeft om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen.

Personele aspecten:

Er zijn personele gevolgen zoals ook voorgelegd in het Raadsvoorstel van 14 maart 2019.

Toelichting op het voorstel:

Evaluatie over 2019: terug naar de kadernota

In 2019 is gestart met een professionaliseringstraject voor de handhavers. De kaders voor dit traject zijn vastgelegd in de kadernota handhaving openbare ruimte 2019-2022: 'Uitgangspunt is dat een visie op handhaving (lange termijn) wordt uitgewerkt in een meerjarig beleidskader (middellange termijn). Dit beleidskader leidt tot specifieke doelstellingen, acties, projecten en prioriteiten, welke worden jaarlijks worden neergelegd in een uitvoeringsplan. Deze plannen worden jaarlijks geëvalueerd, mede in relatie tot de visie en het beleid. Deze cyclische manier van werken kan leiden tot bijsturingen, mede op basis van input van inwoners en ondernemers'. In de kadernota is vervolgens aangegeven dat de professionalisering zich voltrekt op een aantal (7) geconcretiseerde thema's : *Visie en beleid, zichtbaarheid en communicatie, monitoring en rapportage, surveillance, samenwerking, gastheerschap, projectmatig, cyclisch en Integraal werken*. De evaluatie van het uitvoeringsplan over 2019 kan aan de hand van deze zeven genoemde thema's in kaart worden gebracht.

Visie en beleid

1. Het ontbreekt bij handhaving aan een overkoepelende visie en beleidsuitgangspunten voor een aanpak. Omdat visie en beleidsuitgangspunten ontbreken kan de aanpak ongestructureerd overkomen.

- Er is in 2019 een start gemaakt aan het formuleren van beleidsuitgangspunten door het beschrijven van processen in een nieuw bedrijfsprocessensysteem. Als uitvloeisel van de kadernota handhaving openbare ruimte ondergaat het team handhaving een ingrijpende omslag van een min of meer intuïtieve en ongestructureerd toezicht naar een informatie gestuurde handhaving. Het is tevens een investering in de professionalisering van de handhaving.
- Zoals ook al bij de halfjaar rapportage is aangegeven, is de omslag naar een nieuwe werkwijze niet alleen een technische operatie over de modernisering van informatiesystemen maar ook een cultuuromslag in de manier van (samen) werken, aansturing, houding en gedrag. Er is een coach aangetrokken om deze beweging daadwerkelijk op gang te helpen en de medewerkers en leiding te begeleiden bij de gewenste nieuwe manier van werken, en ook de nieuw aangetrokken handhavers mee te nemen in deze richting. Er zijn vier nieuwe collega's aangetreden op een vaste formatie van vier fte en drie inhuurkrachten. Er zijn per 1 november 2019 in totaal 7 handhavers werkzaam.
- Er wordt ook geïnvesteerd in de veiligheid van de handhavers. Ze krijgen een (fysieke en mentale) training geweldsbeheersing/de-escalatie. In 2020 wordt gestart met een onderzoek naar de mogelijkheid de handhavers uit te rusten met body cams.

Zichtbaarheid en Communicatie

1. Handhavers zijn al vaak op straat. Burgers en ondernemers geven desalniettemin aan dat de handhavers niet voldoende zichtbaar zijn in sommige kernen en wijken.

- Binnen het professionaliseringstraject heeft het verbeteren van de zichtbaarheid en communicatie veel aandacht gekregen. De zichtbaarheid is met name verbeterd doordat handhavers meer op straat zijn geweest en ook doordat handhavers meer dan voorheen een grote inzet hebben gepleegd rondom bepaalde prioriteiten. Gedacht kan worden aan de verkeersproblematiek op de Julianaweg, inzet in de Oude Kom en buscontroles op de Parallelweg. Om dit te realiseren zijn de roosters aangepast waarbij onder meer een strikt

onderscheid is gemaakt tussen het afhandelen van meldingen (binnen) en controle op straat (buiten). Daarnaast zijn er in 2019 ook meer handhavers werkzaam geweest.

2. Communicatie als medium kan nog meer worden ingezet om acties van handhavers inzichtelijk te maken. Onder communicatie valt ook het gebruik en de inzet van sociale media: communicatiemiddelen worden zo breed mogelijk ingezet.

- De communicatie is onder meer verzorgd door periodieke twitterberichten en andere inzet van sociale media.

3. Naast zenden naar burgers en ondernemers gaat het ook om het ontvangen van feedback: communicatie is een wederzijds proces.

- De verwachting is dat de introductie van melddesk en city-control (het rapportagesysteem voor de handhavers) dit proces gaan vereenvoudigen.

Monitoring en Rapportage

Monitoring en rapportage kan worden verbeterd door het opzetten van een registratie en rapportagesysteem. Hierdoor wordt (SMART) inzichtelijk gemaakt welke handhavingsactiviteiten hebben plaatsgevonden zodat kan worden gestuurd op de output en outcome. Er wordt daarbij gewerkt volgens de PCDA cyclus.

- Om de monitoring en rapportage te verbeteren is er in 2019 gestart met het opstellen van kwartaalrapportages voor handhaving. In de rapportages wordt aangegeven op welke thema's wordt gehandhaafd, op welke wijze dit plaatsvindt en wat de resultaten zijn (aantallen processen verbalen, waarschuwingen etc). De resultaten en inzichten die worden verkregen met de rapportages, worden gebruikt om sturing te geven aan de werkzaamheden.
- Naast de rapportages zijn de roosters en de indeling daarvan aangepast. Een derde aandachtspunt vormt de registratie in Bluebrick. Vanaf het eerste kwartaal zijn, naast p.v.'s, ook waarschuwing en andere handhavingsactiviteiten in Bluebrick geregistreerd. Hierdoor is een volledig overzicht beschikbaar gekomen.

Surveillance

1. Handhaving werkt nog (te)veel volgens het piepsysteem: de handhavers gaan af op meldingen of gebruiken eigen observatie en benutten niet alle voorhanden informatie uit diverse aanwezige bronnen.

- Er is in 2019 een start gemaakt met informatiegestuurd handhaven. Hierdoor wordt tot op straatniveau inzichtelijk wat de problematiek is. Dit thema zal in 2020 verder worden opgepakt.

2. Het meldingensysteem openbare ruimte is niet 'waterdicht': het komt regelmatig voor dat klachten en/of meldingen niet bij de handhavers terecht komen waardoor er geen actie kan worden ondernomen en er geen terugkoppeling plaatsvindt naar de melder.

- Er wordt gemeentebreed gewerkt aan de introductie van nieuwe meldsystemen zoals melddesk en citycontrol. De ingebruikname van melddesk moet ertoe leiden dat meldingen gerichter worden weggezet en terugkoppeling eenvoudiger wordt. Ook wordt daardoor het informatiegestuurd werken verder mogelijk gemaakt.
- Ook is de introductie van Citycontrol in voorbereiding. City Control wordt in veel gemeenten reeds gebruikt en stelt de handhavers in staat om meldingen en interventies op straat direct ter plekke te verwerken in de systemen. Dit is belangrijk omdat het registreren zelf ook tijd in beslag neemt. Citycontrol zorgt ervoor dat de boa's meer op straat kunnen zijn. Ook kunnen de rapportages gebiedsgericht worden opgeleverd zodat een beter inzicht kan worden verkregen in de resultaten op buurt en wijkniveau.

Samenwerking

1. Er is reeds sprake van een intensieve samenwerking met andere gemeentelijke afdelingen, met externe partners (politie, brandweer, omgevingsdienst) en bewoners/ondernemers. De samenwerking kan echter verder worden verbeterd en geïntensiveerd door in een eerder stadium met elkaar te communiceren en te prioriteren. Dit heeft een relatie met het realiseren van een integrale werkwijze.

- In 2019 is geïnvesteerd in de samenwerking met Burgerzaken, Buitenruimte (Afval) en Verkeer. Dit was noodzakelijk omdat handhaving het sluitstuk is van een proces. De samenwerking met verkeer betrof vooral de Oude Kom en de plaatsing van nieuwe verkeersborden. Er is een coördinatorenoverleg opgestart waarbij de coördinatoren periodiek bijeen komen om maximaal afgestemd te zijn betreffende samenwerking in de openbare ruimte.

2. Samenwerking met de politie 'de sterke arm' is in het bijzonder van belang daar waar de handhavers niet bevoegd of in staat zijn om te interveniëren en bewoners de problemen niet zelf kunnen oplossen

- De afstemming met de politie is verbeterd doordat de politie ook deelneemt aan het boa-overleg. De samenwerking kan nog verder worden verbeterd, met name voor de thema's ondermijning en het Digitaal Opkoopregister. Doordat de politie zich steeds meer terugtrekt binnen de eigen prioriteit (opsporing en openbare orde) is de openbare ruimte steeds meer een zorg van de gemeente. Boa's worden opgeleid om binnen hun bevoegdheid zogenaamde politiebevoegdheden te kunnen toepassen.

Gastheerschap

1. Het optreden van de boa's is doorgaans 'mild'; de boa is 'gastheer' van de gemeente en de insteek is om door middel van overleg situaties op te lossen. De relatief milde stijl van handhaven kan overal werken wanneer burgers en ondernemers het gevoel krijgen dat niet daadkrachtig wordt opgetreden tegen hardnekkige overlastveroorzakers.

- Er is bij een aantal prioriteiten gekozen voor een strikte handhaving, met name bij de controles op de Parallelweg, parkeercontroles (o.a. doordraaien blauwe schijf en parkeertijden) in de Oude Kom van Volendam en Edam en verkeerd aangeboden afval.

Projectmatig, cyclisch en Integraal Werken

1. Bij de uitvoering van werkzaamheden wordt deels projectmatig, cyclisch en integraal gewerkt, maar lang niet altijd. Goede voorbeelden zijn de aanpak vuurwerkoverlast en de jaarlijkse kermissen. Er zijn ook handhavingsthema's zoals de controle op het parkeerbeleid en afvalcontroles waar een projectmatige en cyclische aanpak ontbreekt. Door de afwezigheid van een gestructureerde aanpak kunnen controles op bewoners overkomen als onafhankelijk en willekeurig.

- De inzet op de prioriteiten in 2019 (met name verkeer en afval) is projectmatig en in samenwerking met buitenruimte opgepakt. Daarnaast is het uitvoeringsplan voor 2020 opgezet volgens een integrale werkwijze. De projectmatige aanpak kan verder worden verbeterd. Dit is een aandachtspunt voor volgend jaar.

Opzet uitvoeringsplan 2020

Het uitvoeringsplan voor 2020 is gebaseerd op het uitvoeringsplan over 2019 en kent derhalve dezelfde opzet en samenstelling. Dit maakt het mogelijk om de resultaten over een langere periode te kunnen monitoren en ontwikkelingen te duiden. Omdat het uitvoeringsplan voor 2020 is gebaseerd op het huidige uitvoeringsplan, vindt allereerst een evaluatie plaats over 2019. De uitkomsten van de evaluatie worden meegenomen in het uitvoeringsplan voor 2020. Uitgangspunt voor het uitvoeringsplan 2020 zijn de indicatoren (aantal processen verbalen, waarschuwingen etc) over de eerste 9 maanden van 2019. Er is een inschatting gemaakt wat betreft de indicatoren voor het vierde kwartaal en vervolgens de indicatoren voor 2020. Wat betreft de verwachting voor 2020 is het uitgangspunt dat de indicatoren gelijk zijn aan 2019. Op een aantal

thema's echter, kunnen de verwachte indicatoren afwijken. Dit kan zijn als gevolg van een beleidswijziging zoals extra inzet op een project of thema danwel als gevolg van externe omstandigheden. Per thema is in het uitvoeringsplan beknopt aangegeven wat het voorgestelde beleid is voor 2020.

Prioriteiten handhavingsplan 2020

1. Afval: Het thema afval/ondergrondse containerisatie zal ook in 2020 een prioriteit zijn. Het is de verwachting dat het aantal meldingen/klachten door de ondergrondse containerisatie en de invoeren van het pasjessysteem zal toenemen. Sommige locaties lijken snel vol te zijn waardoor afval naast de containers wordt geplaatst danwel elders in de kernen op openbare plaatsen. Dit zal naar verwachting leiden tot meer overlast en daarmee tot meer controles op locaties en gebruik van handhavende bevoegdheden.

2. Verkeer en situatie Oude Kom: Er is in 2019 prioriteit gegeven aan de controles in de Oude Kom, Julianaweg en de bussen op de Parallelweg (waar de betalingsgraad inmiddels meer dan 94% bedraagt). De overlast van bussen is flink afgenomen. Voor 2020 zal de buscontrole zich vooral toespitsen op het voorjaar. Niettemin blijft de Oude Kom van Volendam een aandachtspunt en prioriteit voor handhaving. Het aantal bezoekers en dagjesmensen is ook in 2019 aanzienlijk toegenomen, dit leidt tot verdere (parkeer)overlast. Ook neemt het aantal evenementen ieder jaar verder toe en daarmee ook de overlast die daarmee gepaard gaat. Er zal daarnaast worden gehandhaafd op het laad-los verkeer. De controle zal zich richten op het bezit van ontheffingen en de laad- en lostijden voor vrachtauto's.

3. Ondermijning en Digitaal Opkoopregister

Er zijn landelijke afspraken op dit thema en verzoeken van de politie om hier aandacht aan te besteden. Het is een aandachtspunt van de regionale en eenheidsbrede aanpak. In het digitaal opkoopregister worden (tweedehands)goederen en producten geregistreerd van bedrijven die tweedehands artikelen opkopen en verkopen. In deze branche zijn ook goederen in omloop die afkomstig zijn van diefstal, inbraak of afpersing. De handhavers gaan een gerichte training volgen.

4. Controle op illegale bewoning

Het gaat hier om integrale controles in samenwerking met andere partijen om fraude en misbruik tegen te gaan.

5. Verwarde Personen

Het is ten slotte de verwachting dat de handhavers door de invoering van de nieuwe wet verplichte GGZ meer te maken zullen krijgen met verwarde personen.

Edam-Volendam, d.d. 12 november 2019

Burgemeester en wethouders van Edam-Volendam,

de secretaris,

H. van der Woude

de burgemeester,

L.J. Sievers.